

Nemzeti Társalkodó

Aprilis 28dik napján 1835.

Az 1835ben látható nevezetes üstökös.

A' természet vizsgáló tudósok és csillagászok *Halley* üstökösének ez évben újabb vissza kerülésére figyelmeztetik a' közönséget. — *Halley* ezen üstököst mely utóbb az ő nevéből vette nevezetét előbb 1682ben kezdte vizsgálni 's felszámítván az üstökös útját, úgy tanálta hogy ugyan ezen csillagzat már 1456ban 1531ben és 1607ben is láttatott 's futását 75 — 76 esztendőök alatt végzi-bé. — *Halley* után *Llairant* vette különös figyelemre e' csillagzatnak útját és az időnek mely alatt láthatatlan volt pontos felszámítása, 's mind azon akadályoknak melyek útját gátolhatnák szoross tekintetben vétele után, annak újra vissza kerülését az 1759ik év tavaszára jövendölte. Ezen jövendölés pontosan bé is teljesedett; és azolta *Damviseau* és *Pontecoulant* párizsi csillagvizsgálók felszámíták, hogy ezúttal bizonyos planetai hatások ezen üstökösnek a' nap körébe vissza kerülését három hónappal fogják siettetni, 's e' szerint annak megje-

lenését a' folyo 1835dik évben october 31ére, november 4dik 7ik vagy 14ik napjaira lehet várni. — A' mi már ezen. üstökös útját vagy pályáját illeti, ez is mint más hasonló nemü égi testek hosszukó formáju kerületben (ellipsis) forog, mely igen keskeny, 's melynek átmérője hol legszűkebb, csak egy negyed részét teszi azon átmérőjének hol legtagosabb, midőn ellenben a' főbb plánétáknak útjok inkább kerek formára hajlik és földünk nap körüli útjának legrövidebb és legnagyobb átmérőji oly arányban vannak egymáshoz mint 7000 — 7001hez. — Azonban a' *Halley* üstökössének más tekintetben a' plánétáknak nap körüli lebegésekkel van bizonyos atyafisága. Ugyan is midőn más üstökösöknél a' naptoli legkissebb és legnagyobb távolság közt oly nagy a' különbség hogy ezt a' csillagvizsgálók számokban kitenni nem is bátorkodnak, hanem az bizonytalan világba terjed-ki, vagy azoknak útjaul egy hosszukó kerület (ellipsis) helyett, egy végnélküli hajlást (parabola) vesznek fel, a' *Halley* üstökössénél ezen naptoli nagyobb és kisebb távolság aránya sokkal csekélyebb és úgy áll egymáshoz mint 1 — 69hez. — Az üstökösnek naptoli különböző távolságától függ alkotó részének összeállása, különösen esmerhető pedig a' napnak a' csillag gőz végére vagy üstökére való befolyása. Minél inkább tűnik lassanként a' naptávolság annál nagyobb és fényesebb lesz az üstök, és csak hamar a' naphoz közeledése

után, mikor a' napnak a' csillagzatra való befolyása legtartósabb volt, a' fényesség legmagosabb pontra hág mikor is az üstökös a' legragyogóbb gőzfényt huz maga után. — A' mi már ezen égi jelenetet illeti melyet e' jelen évnek fennebb megnevezett napjain várhatunk, erről *Encke* úr számítása után tudhatunk annyit, hogy földünknek északi félgolyobissa ezen csillagzatnak legragyogóbb fényjét nem fogja látni mivel azt csak naphoz közeledő útjában szemlélheti. E' tekintetben legkedvezőbb vala ezen üstökösnek az 1456ik évben megjelenése, midőn naphoz közeledte után mindjárt látható vala és e' szerént a' gőzfényt vagy is üstökét legnagyobb kifejlődésében tündököltette. — Ekkor egy hatvan gradusnyi hosszú tüzes gőzfény az egész keresztény világot oly rémülésbe hozta, hogy minden a' templomokba szaladt 's mindenek buzgó könyörgéseket emeltek az egekre a' kereszténységnek a' török járomaloli megszabadításáért, mivel azt hitték hogy a' törököknek fenyegető hatalmok 's nevedő hódoltatások, ezen üstökösnek megjelenésével összeköttetésben van. Az 1759ik évben is a' naphoz közeledte utáni pontban jelent-meg ez üstökös, mikor ragyogó gőzfényének teljes kifejlése újból látható vala. De ezen évben már nem fog azon tündöklő fényben megjelenni, hanem csak halaványon és lankadt fénysugárokat terjesztend maga után 's végre egészen eltünend. — Ezen év-

ben is csak nem azon pontokon fog átmenni melyeket még 1607ben át futott volt, a' midőn azt Prágában *Kepler*, Angliában *Horriot*, és Koppenhágában *Longomonton* szeptember 23kán pusztá szemekkel vizsgálták. Fényje a' jelen évben is elég világos lesz arra hogy azt minden néző csók nélkül pusztá szemekkel is látni lehessen. Fényessége erejére nézve a' csillagvizsgálók ezen üstököst, *Jupiterrel* és *Saturnussal* hasonlítják össze, és fénysugárának hosszát ragyogása legfensőbb pontján $7 - 7\frac{1}{2}$. gradusra számítják, mely távolság valamivel kisebb azon közénél, mely az úgy nevezett nagy medve csillagzat (*ursa major*) (gönczöl szekere) farkában lévő két vég csillag közt van. October elején legközelebb fog jöni földünkhöz, de ekkor is még öt millio mértföld távolságra lesz. — *Encke* úr ezen üstökösről írt értekezését azon megjegyzéssel rekeszti-bé, hogy az üstökös csillagoknak tömegek vagy massájok nagyon csekély lehet, de tömegeknek nevededésére vagy apadására is, bizonyossággal következtetni teljességgel nem lehet. A' csillagvizsgálók átaljában minden üstökösöknek massáját *nullához* egyenlőnek veszik, de nem azért mintha azoknak semmi nehézségök vagy súlyok nem lenne, hanem azért hogy az oly kicsiny hogy annak hatása vagy ereje, tapasztalás és számítás alá nem jöhet. — Ugyan is valamely testnek tömegét azon vonzó erőttől mérik melyel az más testekre hatással van, és a' tapasztalás huzomo-

son azt bizonyította, hogy azon vonszó erőnek gradussa melyet valamely égi test kifejt, azon égi test tömegével vagy alkotó részeinek számával pontosan megegyezik. De hár mely közel ment is valamely üstökös némely plánétákhoz, soha sem tapasztaltatott hogy annak forgására és útjára valahol legkissebb befolyással is lett volna. — Az 1770ik évben megjelent üstökös oly közel jött volt földünkhöz, hogy ha annak hasonló massája lett volna mint a' mi földünknek, a' mi földi esztendőnket három orával változtatta volna meg, de a' nevezett üstökös megjelent és el is tűnt a' nélkül hogy a' mi esztendőnkre 's következés képpen földünk forgására legkissebb befolyással lett volna, 's földünk változatlanul maradt-meg maga útjában. — Az üstökös massájának tehát nagyon csekélynek kellett lenni mivel semmi vonszó ereje nem volt. Ezekből elég nyugtatást és vigasztalást vehet a' világ hogy az üstökös megjelenése sem phisikai sem lelki tekintetben semmi rosszat vagy veszedelmet nem jelent. — A' mi időnk értelmi kifejlődése e' tekintetben minden hiában való félelmet levetkezett. —

N Ő v á l a s z t á s .

A' férfi nem belső büszkeséggel siet elrendeltetéséhez, de szent vágyódását hány-szor csalta-meg a' szív és ész vigyázatlanságából eredett elsietett Nő választás?!

Azon leányt ki a' szem legelső öszve-
 ütközésére is hü szeretetet ígérve, szívét,
 lelkét ált váltani azonnal is hajlandó, Nő-
 nek ne válaszsátok, mert szive eszével nem
 tanácskozott. De az oly leányt a' ki szerény,
 pillantatait elején fősvényen veti reátok, pi-
 rulva mosolyog szemetekbe, a' ki elejinte csak
 mulattató, lassan lassan társalkodó, 's ba-
 rátságát is elejinte, csak egy lopva ejtett kéz
 szorítással érezteti, ezt Nőnek választhatjá-
 tok, szive érzelmét tudja becsülni, becsül-
 tetni. Hanem az oly leány, ki szépségéért
 negédes, azért imádtatni kíván, csak tükri-
 vel barátkozik, más szépségét magasztalja,
 hogy magájé is dicsértessék, az ilyen hű,
 bőre szépségét állandónak véli, pedig be-
 mulandó! Nőnek ne válaszsátok. De az oly
 leány ki nem tudja hogy ő szép; kinél a' tü-
 kör csak a' szükség eszköze, a' ki szépségét
 egyszerű piperébe rejti, kitünni nem akar,
 elpirul ha mondod hogy szép, nem utánno-
 za nem vadássza az asszony disz, szüntelen
 változó hába műveit, de nem is mellőzi-el
 a' csinos egyszerűség mértékét, bátran vá-
 lasztható Nő leend, mert nálla a' külső csak
 eszköz, lételének czélya benn, keblébe va-
 gyon. De az olyant, ki a' könyvet csak ara-
 nyozott kül himzetéért kedvelve, annak bel-
 sőjébe szállani csak azért unatkozik, mivel
 nem olvasónak lenni, hanem csak láttatni
 kíván, vagy pedig az ált olvasott munkában
 is csak azt a' mi ideál szereti, 's a' költő
 képzelményeinek létesülése után hasztalan so-

hajtva, még is boldog Árkádiát keres itt, a' földön is, ez eszelős, a' házasság képzelt boldogságai ritkán valósulnak mellette, tartózkodva válasszatok. De az olyant a' ki olvas Románt, de nem vándorol a' költő eszének tündér Pegasussán, a' moráltsem veti-el, annak oktató világító tanúságait olvasni, fontolni, nem unnya, ez értelmes Nő leend, bátran választhatjátok. De az olyant a' ki a' lánykort csak a' puha mulattságok üdőszakának gondolva, kerüli a' házi foglalatosságok nemeit, 's azokat csak az asszony kor kötelességének tulajdonítván, az arany lánykor vidám kedveitől tulságig elragadtatva magán kívül andalog minden egyebet felejtve, ritkán lett gazdaszony, Nőnek ne válasszatok. De az olyant a' ki magát őszintesen elfoglalva, vendégeivel való mulatás közben is váltva tüzi aczél tőjét ölébe terült varrásán, 's nem pirul el ha azoktól talán a' főzésnél is lepettetik, a' ki esméri Schillert, Körnert, de szintugy a' gazdasszony-ság ágait is, az ilyen jó, igen jó Nő leend, csak a' nem becsültetés ronthatja-el, bátran választhatjátok.

Válasszatok tehát ifjak! de vigyázva válasszatok azon Nőt, a' kivel leélni kívánnyátok éveteket, választani csak egyszer lehet, szivetek ne siessen ész nélkül, az ész ne válasszon szív nélkül, kettő választ! 's így boldog az élet.

Azomban mód nélkül a' szép nemet az előhozott jó vonások fogyatkozásával ne vá-

doljátok, nehogy egy tudákos leány maga nemének mentegetésében ezen szavakra fókadjon:

Caedimur, at totidem plagis consumimus hostem.

V. F.

Chinai asszony költők.

(*Kivonat az Auslandból*).

(v é g z e t).

3). *Sin-se* nem volt még férjnél, 's költői ömledéseit hasonlólag szélnek ereszté. *Hu-ke-tu* egy tudós Mandarin, egykor egy ékes betűkkel beírt bambus levélt láta maga előtt repkedni; felfogá azt, 's e költeményt olvasá róla:

„Jövel barátom! és szárítsd-fel a' könnyeket, melyek szemeimből gyöngyöznek; érdemesíts vigasztalásodra engemet! Hagyd-el az aranyos termeket, és jövel hozzám, hogy láthassam, mit tehet rajtad a' szerelem.“

„Nem, fájdalmimat nem papirosra bízom én, nem köbe metszem én azokat; az ősztől kölcsönzök egyet azon levelek közül, melyek a' sűrűn lombosult fákról hullanak, és akkor a' szellő könnyü leheltére bízom azt.“

„Fel hát, szellő! leheld szelid fuvalmoddal e' könnyü levélt ahoz, kiért sohajtozok; vajha olvashatná ő azt, vajha akkor szerethetne engem, és szerelme a' halálkarja közül kiragadhatna.“

„De ah! mit mondom én? szavaimhoz nem léende süket? a' szerelem hatalma alól nem vonandja e magát ki? Mily gondolatlan voltam én! talán az, ki e drága levélkét meglelendi, engem soha meg nem ösmérhet.“

Az ifiu *Hu-ke-tu* vala, mint említők, azon boldog ki ezen kincset meglelé, és azt mint drágaságot őrzé; a' rajta írt költeményt annyiszor olvasá; hogy elvégre nélkülözve tudá. Esett azonban hogy ő történetesen éppen *Sin-sét* választá nőjéül. Bár mint kíváná is, minden fáradsága mellett sem fedezheté-fel ama' költemény szerzőjét mind eddig; történt pedig, hogy midőn egy nap szokása szerént, nője előtt azt elő mondaná, az őt e' szavakkal szakasztá félbe: „*Várj, várj én vagyok a' szerző*“ és most az elkezdett költeményt kiegészíté. — *Sin-se* költeményei kellemesek, versalkatjok könnyű, és folyó. Nem találhatni benne a' metaphorák ama' szerfelettségét, nem azon megfeszített kitételeket, melyek a' keleti poësisban oly gyakort fordulnak-elő, és társnéi költeményikben is sajátosok. Ezen asszony költeményei Chinában igen becsültetnek, és azokat összesen a' *Pih-mei-Se-Yungban* (száz asszonyok könyve) gyűjték-meg.

4). *Su-huy* egy *Tu-tau* nevü tisztnek vala nője, ki politikai vétkéért az országból elűzeték. *Tutau* Samo sivatagiba futá, hol három évet töltött, nője azonban több lépéseket tett férje visszahívását kimunkálhat-

ni, de mindég süker nélkül. Csak egy mód maradt fenn: t. i. ismervén a' selyem szöveteknek a' császártóli kedveltségét, saját kezeivel készítte egy darabot, melyre színes selyemmel két száz betünél többet hímzett. A' császár, kinek ő ezt át adá, eme' figyelemtől meginditva, elvevé az ajándékot, 's férjét vissza hívá.

Su-huy csak azon költeményeket írta, melyeket férjéhez számüzöttségébe elkülde. Ezen levelek a' kellem, és ellágyító gyöngédség mustrái, egy szeretőnek kedves ömledései távol kedvességhez, vigasztaló szavai egy szorgos barátnénak: Itt következik egy költeménye:

„Ah szerelmesem! miként folyának könnyeim, midőn számüzésbe menél! Gondolatimban követém lépteidet, együtt hágtam veled a' kék hegyekre, együtt szegém veled a' folyókat ált, 's együtt tapodtam lábaimmal a' sivatag homokját.“

„Ájulva, a' halállal küzdve, kiáltni akarék, midőn elválál, de a' szók elhalának ajkimon, nem hallhatál engemet, midőn ezt mondtam: Ne felejts-el, szerelmesem! ah! ne felejts-el!“

„Ah mily végtelen idő folyt-el, hogy elválál, és nem tudom, ha élsz-e még! szerelmünk tanúja, az ágy hideg és fagyos. Magányoson, elhagyottan állnak a' kioskok, a' kert táblák, melyeket te építél, 's a' termekben, hól te nyugvál, a' pór hever.“

„Mióta elválál, eltűnt minden remé-

nyem 's nélküled minden szomorú és pusztának tetszik nekem. Ah! szerelmesem! mikor láthatlak-meg téged viszont? Bár felhő lehetnék, mely a' hegysornak körül borítja tetejét, vagy a' hold halvány sugára, mely a' tengerben tükrözi magát. "

„Mert a' felhő körülárnyékol téged, 's a' hód kék thronusa magosából megvilágosítja lépésidet? Mily sok tárgyoknak, melyek neked érdektelenek, adatott-meg körülted lenniük; és nekem, ki téged oly lelkemből szeretlek, nekem azokat e' szerencséért irigyelnem kell. "

„Burján növi fel kertedet, 's én sohajtozok a' magányban. Palotád pusztán áll, kobzod a' falon függ, a' völgyek nem hangozzák többé vissza hangod összolvadó zenégeit, mindenütt tompa hallgatás uralkodik. Ah! jelenléted mikor fog új életet gerjeszteni. "

„Hegyek, melyeknek tetejek felhőkbe nyúlnak, folyamok, melyeknek vizeik nyugalmason hömpölygnek tovább, választják el hű sziveinket; és én nappal egy füz törzsökhöz támoszkodva, rólad emlékezem, és sírok, és éjszakán, hideg nyoszolyámra felterülve, feléd gondolkozom, 's folynak könnyeim! "

„Harmadszor látom megtérni a' tavaszt, mely vissza hozza a' számüzött madárt, és te nem jössz vissza! elhal szívem fájdalom alatt; elég már, a' papirost, melyre bánatom bízom, könnyeim áztatják. "

„Emlékezz-meg szerelmemről; az, ki

téged mindég oly igen szerete, még most is úgy szeret, mert ő csak érted-él, Talán megelégteli az ég holdogtalanságunkat, 's megindítván a' Fejedelem szívét, téged karjaimba vissza hoz. "

5). *Mei-Fe* Ming-tang császár kedveltje vala. Költeményein a' lélek gyöngédségét és finomságát lehetetlen el nem esmerni. *Mei-Fe* nem vala mindég oly boldog: urának tetszhetni, eltaszítatott, midőn *Ming-tang* őt egykor viszont látá, kegye jelét akarván adni, egy gyöngy nyakkötővel ajándékozámeg. *Mei-Fe* eltola azt magától 's a' császárnak következő költeménykével felelt.

„Nem látod-e fájdalmamat, nem látod, mennyire vigasztalatlan vagyok? Te, ki tudod, hogy nem áhitok egyébért, csak szerelmed után, miért ajándékozol e' helyett gyöngyöket nekem? "

6). *Fung-seang-lin* királyné vol', és szeretetett a' császártól, de a' chinai birodalomnak a' tatárok általi elfoglalásakor fénypolczáról tömlöczbe kelle leszállani. *Fut* egyike China elfoglalóinak, foglyává tevé őt, és ő tömlöcze magányát muzsika és költészettel elevenité-meg. Midőn ő egy napon *Fut* előtt a' *Pepán* (egy neme a' lantnak) játszott, a' hurok egyikét felszakasztá, és ezen alkalmat e' következő heveny költeményre használá:

„Énekeltem, ó nagy király! és mégis szomorú valék, mert szerette férjemre gondolkozám. Akarod szívem állapotját ismér-

hetni, úgy csak lantom hurját nézd-meg.“

Fut császár a' szegény *Fung-seang-lin* szenvedéseitől meginditva, vissza adá férjének őt.

A p h o r i s m á k.

A' bő vagyon mellett szigorgó fukar és az or-gazda között az a' külömség; hogy ez a' másét mások előtt, amaz a' magáét maga előll tartja rejtve.

A' jó szívűség csak akkor érdemli-meg nevezetét ha czélarányossága vagyon, érde-me nő ha váratlan, segéll maga idejében, ha késő vagy unszolt nints édessége, mértékkal czélarányos, pazérolva visszaélést okoz.

A' két színűember al-czélzatainak ki-vihetésére úgy használja a' barátságot mint a' elő függőt, melyet nem azért szoktunk ablakaink eleibe vonni, hogy mi ki ne lát-hassunk, hanem hogy mások bé ne láthas-sanak.

A' mindenbe ön hasznát leső ember nem lehet barátságos, mert a' barátság gyakran áldozatot kíván; nem lehet jó felebarát: mert a' divatolt haszonlesés csak maga ma-gának barátyja; nem lehet társalkodó: mert a' féketlen haszon vágy elvonultá teszi, 's az egész ember ön magában mintegy külön világba úgy enyészik-el, mint a' magános kőszirt szugolyaiba korodzó kigyó sás, elher-vad a' nélkül hogy bár egy féregnek szol-gált volna eledelül.

Az elsietett és későre tett házasságnak mindkettőnek megbánás a' vége, 's az a' különbség, hogy abba a' szív az eszet gondatlan elsietéssel, ebbe az ész a' szivet pótolhatatlan elkéséssel vádolja.

A' tulságig üzött tréfa neveletlenséget, a' mind untalan komoly bölcselkedés szivetlenséget árul-el.

Sok szegény sorsu ember úgy vagyon eszével mint a' számvetésbe a' nulla, valamint ez csak más szám mellett álva számitt valamit, úgy az is csak a' szerencse mellett álva nyerhet értékes erőt.

A' csufondáros embernek nem mindég szándéka a' becsmérlés, hanem mint a' kigyónak természete a' sziszegő marás.

Vinkler Ferencz.

L i c h t e n b e r g.

Lichtenberg professor egykor egy igen unalmas társaságban lévén ebből örömet kívánt volna szabadulni, midőn egy léha feleség, a' vendégek közül észre vévén a' professor szándékát, őtet e' szavakkal tartoztatá-fel: „mondjon uraságod előbb nekünk, valami furcsát, valami jeles elmés dolgot, addig innen el nem bocsátjuk.“ Mindjárt beszéllek én tehát uraságtoknak egy furcsa történetet monda egész készséggel a' professor: „egy tolvaj egyszer bélopta magát egy templomba, 's midőn onnan minden em-

berek kitakarodtak a' szt szék takaroját le-
 lopta; ezzel már szerette volna elillantani,
 de a' templom ajtóit zárva tanálá. Aggoda-
 lomban volt már hogy miként szabaduljon-
 meg, midőn egy kötél akadt kezébe 's azon
 gondolatra jött hogy azon kötelen az abla-
 kig felmászhatna és az ablakon kibocsátkoz-
 ván elillanthatna. E' szerencsés gondolatot
 töstént teljesedésbe is vette, 's a' kötelen
 kezdett felfelé mászni, jó fel is haladott volt
 már midőn észre vette, hogy az a' kötél,
 melyen mászott a' harang kötele, azért e-
 zen csak hirtelen le ereszkedett, de a' sok
 kötél rángatásra a' harang megkondult, és
 a' harang szóra felkelvén a' szomszédság a'
 templomba rohant, hol a' tolvajt megtanál-
 ván megfogta. — Midőn a' templomból ki-
 felé hozták a' tolvajt ez a' harang felé for-
 dult és ezt mondá: „a' te fecsegő nyelved
 az oka, te üress ércz, hogy el nem illant-
 hattam.“ Es már most monda *Lichtenberg*
 én is ajánlom magamat uraságtoknak. —

Ámerikai nevezetes gőzszekér.

A' *meckanics' magazine* 595dik szám-
 jában az *american Railroad Journal* után egy
 közelebbről feltanált gőzszekérről a' követ-
 kezőt írja: „*Massachusettsben* a' közönséges
 ország utakra egy oly gőzszekeret tanáltak-
 fel közelebbről, mely már többszöri próbák
 után igen czélarányosnak tapasztaltatott, és
 a' mely azon kívül hogy a' terhet magára

önkéntesen rakja-fel és teszi-le, még a' szer-
kér bérről is maga viszi a' számítást.“

Fül-függő, mint templomi alami'sna.

Egy német országi városban ez előtt ke-
véssel, egy vasárnap a' csengettyüs erszényben
egy pár fül-függő találtatott. — A' pap a'
következő vasárnapon, a' gyűlés előtt na-
gyon megköszönte ezen ajándékot, és azt a'
szent írásbeli özvegy fillérjének nevezvén,
olyan vélekedésit nyilatkoztatta, hogy az
bizonyosan olyan személytől származott,
a' kinek nem volt egyebe, mit adjon. —
De az isteni tisztelet után megjele-
nék egy ifiu a' papnál, 's magáénak köve-
telvén a' fül-függőt, vissza kívánta, mint
sajátját. — Az én mátkám, — így szólla ő —
hozzám hívségtelenné lett, és az általam né-
ki adatott mátká ajándékát nékem vissza kül-
dötte; de én el nem fogadtam; melyért,
úgy gondolom, hogy ingerkedésből a' köte-
lező ajándékot, — a' fül-függőket — a' cse-
ngettyüs erszénybe vetette, hogy engemet in-
kább gyötrelmezhessen: — én vissza kívá-
nom azokat. — De vissza nem nyerte,
minthogy a' hívtelen mátkának szabadtságá-
ban állott azzal tetszése szerint cselekedni.

K. J.